MITZVOT 481 AND 482: TO NOT SEND A SERVANT AWAY EMPTY HANDED

SEFER HACHINUCH 481

שלא לשלח עבד עברי ריקם - שלא נוציא עבד עברי בידים רקניות מעבדותנו כשיוצא בן חורין לסוף שש שנים, אבל נעניקהו מהוננו על כל פנים, ועל זה נאמר (דברים טו יג) וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם.

To not send a Hebrew slave empty: That we not release a Hebrew slave with empty hands from our servitude when he goes out to freedom at the end of six years, but rather that we endow him from our wealth. And about this is it stated (Deuteronomy 15:13), "When you send him free, do not send him empty." From the roots of this commandment, all of its content and the place of its elucidation are [all] written in the positive commandment of endowment in this Order (Sefer HaChinukh 482).

SEFER HACHINUCH 482

להעניק לו בצאתו לחפשי - לתת ממה שיש לנו לעבד עברי בזמן שיצא מתחת ידינו לחרות ולא נשלחנו בידים ריקניות, ועל זה נאמר (דברים טו יד) הענק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך אשר ברכך יי אלהיך תתן לו.

To endow him upon his leaving to freedom: To give from what we have to the Hebrew slave at the time that he leaves from under our hand to freedom, and we should not send him empty-handed. And about this is it stated (Deuteronomy 15:14), "You shall surely endow him; from your flock and from your threshing floor and from your vat that the Lord, your God, has blessed you, shall you give to him."

It is from the roots of the commandment [that it is] in order that we acquire for our souls virtuous, dear and beautiful traits; [such that] with a dear and virtuous soul, we will merit the good - and the good God wants to do good for His people. And it is our glory and our splendor that we should have mercy upon the one who served us, and that we give from what is ours as a rite of kindness - besides that which we have stipulated with him to give him his wage. And it is a rational thing - there is no need to be lengthy about it.

From the laws of the commandment ... behold we endow these, but with the subtracting of money [that allows him to leave mid-term], we do not endow them, as it is stated (Deuteronomy 15:13), "When you send him free," and this one he did not send, but rather the slave caused it with the giving of money that he should leave from under his hand; so [too,] that which they, may their memory be blessed, expounded (Kiddushin 17a) about that which the verse mentioned flock, threshing floor and vat, that it is with things that have blessing on their own that a man is obligated to endow them, but not [with] monies and clothing; that which they, may their memory be blessed, said (Kiddushin 17a) that we do not reduce [the endowment] below thirty sela; that he is obligated to endow him whether the homeowner was blessed on his account or not blessed; [that] the endowment of the slave is for himself, and that [the slave's] creditor does not collect from it; and the rest of its details - are [all] elucidated in the first chapter of Kiddushin.

And this commandment is practiced by males and females at the time of the [Temple], as the law of a Hebrew slave is only practiced at the time that the Jubilee is practiced ... nonetheless, even at this time, 'the wise man listens and adds insight' - such that if he employed someone from the children of Israel and he served him for a long time or even a short time, he should endow him with that which God blessed him when he leaves him.

ּוְלַיּוֹבָלוֹת יוֹבָלוֹת בָּאֵחָד בִּתָשָׁרִי הוּא יוֹבָלוֹת בַּעֲשֶׁרָה בִּתָשָׁרִי הוּא דְּכָתִיב בַּיּוֹם הַכְּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר

§ The mishna teaches: The first of Tishrei is also the New Year for Jubilee Years. The Gemara asks: Is the New Year for Jubilee Years on the first of Tishrei? Isn't the New Year for Jubilee Years on the tenth of Tishrei, Yom Kippur? As it is written: "Then shall you cause the shofar to sound on the tenth day of the seventh month, on Yom Kippur shall you sound the shofar throughout all your land. And you shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout all the land to all its inhabitants; it shall be a Jubilee for you" (Leviticus 25:9–10).

ָּהָא מַנִּי רַבִּי יִשְׁמְעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא הִיא דְּתַנְיָא וְקְדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה מָה תַּלְמוּד לוֹמַר לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בִּיוֹם הַכָּפּוּרִים יָכוֹל לֹא תְּהָא מִתְקַדָּשֶׁת אֶלָא מִיּוֹם הַכָּפּוּרִים וְאֵילָךְ תַּלְמוּד לוֹמַר וְקְדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים מָלֵמֵד שֶׁמִתְקַדֶּשֶׁת וְהוֹלֶכֶת מִתְּחִילְּתָהּ

The Gemara answers: In accordance with whose opinion is this mishna? It is the opinion of Rabbi Yishmael, son of Rabbi Yoḥanan ben Beroka, as it is taught in a baraita: What is the meaning when the verse states: "And you shall hallow the fiftieth year"? Since it is stated that the shofar is blown "on Yom Kippur," one might have thought that the year is sanctified only from Yom Kippur and onward. Therefore, the verse states: "And you shall hallow the fiftieth year," which teaches that the year is sanctified from its beginning onward, from the first of Tishrei, when the year begins.

מָכֶּאוֹ אָמֵר רַבִּי יִשְׁמְעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא מֵראֹשׁ הַשְּׁנָה עֵד יוֹם הַכִּפּוּרִים לֹא הִיוּ עֲבָדִים נִפְּטָרִין לְבָתֵּיהֶן וְלֹא מִשְׁתַּעְבְּדִין לַאֲדוֹנֵיהֶם **אָלָא אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין וּשְׁמֵחִין וְעַטְרוֹתֵיהֶן בְּרָאשִׁיהֶן** כֵּיוּן שֶׁהָגִּיע יוֹם הַכִּפּוּרִים תָּקְעוּ בֵּית דִּין בִּשׁוֹפֶר נִפְטָרוּ עֲבָדִים לְבָתֵיהֶן וְשְׁדוֹת חוֹזְרוֹת לְבַעְלֵיהֶן

From here, Rabbi Yishmael, son of Rabbi Yoḥanan ben Beroka, said: From Rosh HaShana until Yom Kippur of the Jubilee Year, Hebrew slaves were not released to their homes because the shofar had not yet been sounded. And they were also not enslaved to their masters, as the Jubilee Year had already begun. Rather, they would eat, drink, and rejoice, and they would wear their crowns on their heads like free people. Once Yom Kippur arrived, the court would sound the shofar, slaves would be released to their houses, and fields that were sold would be returned to their original owners.

ריטב"א

ועטרותיהן בראשיהן. לאו דוקא אלא לומר שאינן משתעבדין כלל והולכין כדרך בני חורין

בניהו (בן איש חי)

מראש השנה ועד יום הכפורים לא היו עבדים נפטרים לבתיהם, ולא משתעבדים לאדוניהם . נראה לי בס"ד על דרך זה היתה החירות והגאולה לישראל ביציאת מצרים כי בראש השנה פסקה העבודה מאבותינו ובניסן יצאו ממצרים, נמצא מתשרי ועד ט"ו ניסן לא נפטרו ויצאו לחירות שלימה ממצרים אלא עודם במצרים אך לא היו משועבדים שם, וכיוצא בזה יהיה לעתיד בגאולה העתידה להיות בב"א [במהרה בימינו אמן] דכמה שנים קודם הגאולה יהיה חירות לישראל חזקה בכמה דברים שיהיה להם מעלה וכבוד כאלו הם בני מלכים, וגם לא יהיו נגאלין לגמרי וכשיבא מלך המשיח בב"א יהיה חירות ממש ויהיו ישראל מלכים וישובו לארצם ולמולדתם היא ארץ ישראל

וְלִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּשׁוֹפֶר וְלֵיתוֹ הָנָךְ וְלִיגִמְרוּ מִינֵיהּ! מִתְּקִיעַת שׁוֹפֶר דְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה לֵיכָּא לְמִיגִמֵּר — שָׁכֵּן מַכְנֶּסֶת זְכְרוֹנוֹת שֶׁל יִשְׁרָאֵל לַאֲבִיהֶן שֶׁבַּשְּׁמִיִם. מִתְּקִיעָה דְּיוֹם הַכָּפּוּרִים לֵיכָּא לְמִיגְמֵר — דְּאָמַר מָר: תַּקְעוּ בֵּית דִּין שׁוֹפֶר, נִפְּטְרוּ עֲבָדִים לְבָתֵּיהֶם וְשָׁדוֹת חוֹזְרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן.

The Gemara asks: And according to Rabbi Eliezer's approach, let the Torah write this principle only with regard to shofar, and let us bring these other mitzvot and derive their halakhot from shofar. The Gemara answers: From the sounding of the shofar of Rosh HaShana, the principle that actions that facilitate the performance of a mitzva override Shabbat cannot be derived, because it has special significance in that it introduces the remembrances of the Jewish people before their Father in heaven. From the sounding of the shofar of Yom Kippur, the principle that actions that facilitate the performance of a mitzva override Shabbat cannot be derived, as this shofar sounding also has special significance, as the Master said: Once the court sounds the shofar on Yom Kippur in the Jubilee Year, the declaration of freedom applies at once. Slaves may take leave of their masters and go to their homes, and fields that had been sold return to their ancestral owners. Therefore, other mitzvot cannot be derived from the sounding of the shofar of Yom Kippur.

ROSH HASHANA 11 - 12

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בָּטְלָה עֲבוֹדָה מֵאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ בִּתִשְׁרִי עֲתִידִין לִיגָּאֵל

on Rosh HaShana our forefathers' slavery in Egypt ceased; in Nisan the Jewish people were redeemed from Egypt; and in Tishrei in the future the Jewish people will be redeemed in the final redemption with the coming of the Messiah.

תוספות

בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים. רבי יהושע מודה בהא ברוב ספרים ואע"פ שהתחילו המכות מניסן דמשפט המצרים י"ב חדש כדתנן בעדיות (פ"ב משנה י) מ"מ לא פסקה עבודה עד תשרי:

RAMBAM, MISHNEH TORAH, HILCHOT TESHUVA, CHAPTER 7

וְאַל יְדָמֶה אָדָם בַּעל תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא מְרֵחָק מִמְּעֵלֵת הַצַּדִּיקִים מִפְּנֵי הָעֲוֹנוֹת וְהַחֲטָאוֹת שֶׁעָשָׁה. אֵין הַדְּבָר כֵּן אֶלָא אָהוּב וְנָחְמָד הוּא לִפְנֵי הַבּוֹרֵא כְּאִלוּ לֹא חָטָא מֵעוֹלָם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁשְּׂכָרוֹ הַרְבָּה שֶׁהֲרֵי טָעַם טַעַם הַחֵטְא וּפֵרַשׁ מִמֶּנוּ וְכָבַשׁ יִצְרוֹ. אָמְרוּ חֲכָמִים מָקוֹם שֶּבַּעֲלֵי תִּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִין יְכוֹלִין לַעֲמֹד בּּוֹ. כְּלוֹמַר מַעֲלָתָן גְּדוֹלָה מִמְּעֵלָת אֵלוּ שֶׁלֹא חָטָאוּ מֵעוֹלָם מִפְּנֵי שֶׁהֵן כּוֹבְשִׁים יִצְרָם יוֹתֵר מֵהֶם:

וְחֵטְא גָּמוּר הוּא לוֹמֵר לְבַעַל תְּשׁוּבָה זְכֹר מַעֲשֶׁיךְ הָרְאשׁוֹנִים אוֹ לְהַזְכִּירן לְפָנָיו כְּדֵי לְבַיְשׁוֹ. אוֹ לְהַזְכִּיר דְּבָרִים וְעְנְיָנִים הַדּוֹמִין לָהֶם כְּדֵי לְהַזְכִּירוֹ מֶה עָשָׁה. הַכּל אָסוּר וּמֵזְהָר עָלִיו בִּכְלֵל הוֹנִיַת דְּבָרִים שֶׁהִזְהִירָה תּוֹרָה עָלֶיהָ שֶׁנָּאֱמַר ה'(ויקרא כה יז) "וָלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ: